

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Az egyetemi hallgatóknak küzdelme.*

Forrás: *Világ*

Bp. *1915. XII. 6.*

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *378.27*

Hely

Idő *1915.*

Személy

Helvyszám *378.27.13154*

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Az egyetemi hallgatóknak küzdelme

Az egyetemeket és főiskolákat látogató nőhallgatók, amint azt már jelentettük, széleskörű mozgalmat indítottak a férfihallgatósággal való teljes egyenjogúsításuk érdekében. Mozgalmukat nem a háboru telte indokoltá — mert mindig indokolt volt — hanem aktualitását éppen a háboru adja, mert a békés állapotra való újbóli berendezkedésnek egyik legsúlyosabb problémája a szenvedett emberanyag-vesztés pótlása lesz. Különösen sok nehézséget fog okozni az intellektuális pályákon küzdők soraiban ültöt rések kitöltése, mert itten néhány megelőző év tanulmánya az alkalmazhatóság előfeltétele. Az előkészítő munkának e téren tehát már a háboru folyama alatt kell megkezdődnie. Az egyenjogúsításért, valamint a tanulmányi korlátok eltörléséért küzdő nőhallgatók ma délelőtt tartották meg nagygyűlésüket a központi egyetem kupolatermében. A gyűlésre eljöttek a férfiak közül azok is, akik a nők térfoglalásában, kicsinyes és rövidlátó felfogásukkal, jövő existenciájukat látják veszélyeztetni és igyekeztek a gyűlés komolyságát megzavarni és nyugodt lefolyását megakadályozni. Ez a tervük nem sikerült, egyet azonban elérték: a gyűlést a magyar parlamentari harcok legvirágosabb napjaira emlékeztető hangulat uralta mindvégig. A zsufolásig megtelt teremben tulajdonképpen az új, haladni akaró és tudó Magyarország mérkőzött a régi, maradi, kiváltságokon felépült Magyarországgal. Az egyik rész tudományos felkészültséggel, világos érvekkel és cáfolhatatlan számadatokkal, a másik rész — mi telhetett tőlük — fűtőlőkkel, autómobilszirénákkal, éretlen közbeszólásokkal és artikulátlan hangok hallatásával érvelt. A haladás minden hívét megörvendeztetheti azonban az eredmény, az egyik

rész alaposan átföntolt érvekkel is tovább bírta, mint a másik a hanggal. A gyűlést éktelen lármával és füttyhangversenyekkel sikerült percekig meg is akasztaniuk, de csak azért, hogy a zaj elmúltával az egyes szónokok rámutathassanak arra, hogy az így képviselt „értelmi“ osztálynak semmi joga sincs „szellemi kiválóságukra“ való hivatkozással a nők térfoglalását megakadályozni. A gyűlésen megjelent a tanári kar színe-java: *Bókay Árpád, Lenhossék, Szász-Schwarz, Alexander, Grósz Emil, Beke Manó* és mások, ott volt dr. *Gyomai Zsigmond* a *Jogállam* szerkesztője és közéletünk számos kiválósága. A viharos epizódokban bővelkedő nagygyűlés lefolyásáról alábbi tudósításunk szól:

A „hatalmi kérdés“

Lóránt Lenke ifjusági elnök üdvözölte a megjelenteket és a gyűlés elnökét *Lenhossék* prorektort, aki megnyitójában komolyságra és higgadtságra intette a jelenlevőket. *Gerő Zsófia* a gyűlés jegyzője felolvassa az üdvözléseket. Csatlakozásukat bejelentették levélileg a kolozsvári egyetem részéről *Apáthy István, Márki Sándor* és *Imre Sándor*. A pozsonyi egyetem részéről *Fatecsik Dezső* és *Pázmányi Zoltán*. A kecskeméti és eperjesi jogakadémiák *kari határozattal* csatlakoztak, továbbá *Budai Dezső* jogakadémiai tanár Kecskemét, a *Gallilei kör* a radikális egyetemi ifjuság egyesülete, *Márciusi kör*, *Evangeliumi leánydiák szövetség*, *Feministák Egyesülete*, *Férfiliga* a női választójogért és sok más egyesület. *Albert Margit* szólt a nők követelésének jogosságáról és időszerűségéről. Ezután a gyűlés előadója *Fried Jolán* lépett az emelvényre és tartalmas beszédében apróra boncolta mindazt az ellenetést, mit a nők ellen felhozhatnak és nagy tetszés közben kérdezte meg a jelenlevőktől, hogy ha jók a nők a férfiak egészségük és életük megvédésére, legnagyobb kincsük: gyermekük nevelésére, miért nem bízzák rájuk váltóik behaj-

lását és házaik felépítését. Követeli a jogi fakultás és a műegyetem megnyitását, valamint a bizonyítvány-cenzus eltörlését. Végül megköszönte a beszéde közben folyton zajongóknak és sipolóknak, hogy éretlen viselkedésükkel behívották, hogy ebben az országban a nők nemesebb szellemet jelentő munkájára igen nagy szükség van.

A tetszésnyilvánításnak elülése után *Kmetty Károly* a jogtanári kar nevében kijelenti, hogy a jogi kari tanártestület határozatilag mondotta ki, hogy nem gördít akadályokat a nőknek a jogi fakultásra való felvétele iránt, ha képesítésüket a közigazgatás bizonyos ágaiban akarják fölhasználni. De fontosabbnak tartja, hogy a törvényhozás lehetővé tegye a házasságok megkötését a családalapítóknak fultatott bizonyos kedvezményekkel, mert szerinte a nőnek igazi hivatása csak ez lehet.

Szász-Schwarz Gusztáv beszélt ezután. Mint **■ tudomány embere, őt szeret felszólalni, hol érvekkel, de nem lármával és füttyszóval tudáskozni. Hogy mégis felszólal, az készíti rá, hogy Kmetty néhány jóniszemű tévedését eloszlassa. A jogi kar mindegy korlátozó intézkedés nélkül fogadta el, hogy a jogi fakultás épp oly feltételek mellett nyitassék meg a nők számára, mint a férfiaknak. Ezt majdnem egyöntetűleg fogadta el, mindössze egy szavazat elenében, de ottan az az egy nem Kmetty volt. Tizenkét évvel ezelőtt a „Jogállam“ jelenlévő érdemes szerkesztőjének felkérésére írt a nők jogi studiumának kérdéséről a karácsonyi számban, és akkor még az egész karácsonyi álmunk és tetszett. Azóta valóság lett abból, hogy két kart megnyitottak a nőknek, de kérde, miért állottak itt meg. Ő teljes bizalommal tekint a nőknek a jogi pályákon való működése elé. Legmélyebb háttére a kérdésnek, miért árnunk magunkat: hatalmi kérdés. A többi pálya magánmunkát végez, a jognál ez imperium kérdése. De ez senkit se lamkasszon, ez nem megy**

Székesfehérvári háziyomda 1915

egyhamar és nem megy soha a háttér püsszegése nélkül.

Bókay és Beke professzorok beszéde

Ezután az orvosegyetem kitűnősége *Bókay* János emelkedett szólásra. Beszéde elején kijelenti, hogy az, hogy a mai gyűlésen nők adták elő érveiket, oly meggyőzően és annyi logikával, bizonyítja legjobban, hogy minden pályára alkalmasak. Nem ejti tévedésbe — *ugymond* — a zajongók elitélendő szereplése, mert ugyanigy történt annak idején az orvosi pálya megnyitásánál, majdnem ugyanilyen formában nyilvánultak meg az ellenvetések akkor is. Nem kívánja hosszasan felsorakoztatni érveit a nők igaza és követelései jogossága mellett, utal egyszerűen a tényekre. A nők az orvosegyetemre bejöttek és teljesen meg vagyunk elégedve velük, nemcsak a tantermekben, hanem az életben is. Teljesen megfelelnek a klinikákon is, igen nehéz helyeken, mint első tanársegédek és éppen e háború folyamán, ha nem lennének a nők, be kellene zárni a klinikákat. Az egészségügy statisztikája nélkülük most sokkal szomorubb, talán végzetes képet mutatna. *A nők katonai szolgálatot is teljesítenek* — mondta beszéde során — *és felszólítom a hátsó sorokban zajongókat és sipolókat, hogy ellennélményükben megnyilvánuló temperamentumuk fékezhetetlenségét használják fel inkább a harcstereken az ellenséggel szemben.* Azzal fejezte be értékes felszólalását, hogy miután az orvosi pályán, mely talán a legnagyobb elmélyülést és legszívósabb kitartást kívánja, a legjobb tapasztalatai vannak, teljesen nyugodt lelkiismerettel bocsátaná az összes fakultásokra a nőket, mert ott is meg fogják állni helyüket. Percekig tartó taps és eljenzés honorálta *Bókay* professzor állásfoglalását.

Beke Manó a bölcsész kar nevében örömmel jeleníti be csatlakozását a nők mozgalmához, mert azok az eredmények, amelyeket a bölcsészkaron értek el és az a finomabb, műveltebb szellem, amelyet ott meghonosítottak, magunkkal szemben való helyrehozhatatlan bünné teszik a nők kívánságainak megtagadását. Meg van róla győződve, hogy a nők önálló keresete csak növelni fogja a házasságok számát, mert könnyebben teszi lehetővé a férfinak a családalapítást és a munkamegosztás által a férfiak nem fognak időelőtt megrokkanni és az idegbetegek száma, az anyagi gondok megosztásával csökkenni fog. Örömmel üdvözlí a nők mozgalmát és lelke egész melegével csatlakozik ahhoz. Ezután *Hegedűs* István bölcsészkar tanár öregségére hivatkozva, igyekezett olyan hurokat pengetni, melyeket tényleg csak öregsége menthet. Beszél a „modernekről“, kik kevesük körmét többre becsülik „királynál, lobogónál“, beszélt a nagy veszedelemről, mit a nők térfoglalása jelent s a visszajövő hősök nevében akarja eltüntetni a nőknek tudományos pályákra való jutását.

Mi az igazságtalanság?

Apáthy István gyönyörű levelét kívánta *Lenhossék* elnök felolvastatni, amelynek nagyszerű lendületével szemben a kicsinyeskedő ellenvéleménynek el kell hallgatni. A nagynevű professzor a többek között írja:

— Törekvésük jogosultságát teljesen elismerem. Ha az ember testi és lelki épségét nem féltik a nőktől, ne féltsék az ember anvagi érdekeit sem. Bár egyenlően nagy igazságtalanságot látok abban, hogy a nőket a jogi és műszaki pályákról még most is távollattartják, azt hiszem, törekvésünknek hamarabb fog sikerülni a műszaki pályák megnyitása, mert az kevésbé hatalmi kérdés, mint a jogi pálya megnyitása. Magyarországon a legfőbb hatalom ma is még ugyszólván intézményesen, jogászok kezében van. A férfi jogászok ebben a hatalomban nem akarnak más életpályán működő, más képzettségű és így más viládfelfoású férfakkal sem osztozni, mert tőlük állítólag a társadalmi rendet féltik. A nőktől is a társadalmi rendet félik. A földolog pedig, hogy minden helyet a leginkább arra valóktöltésenek be, akár férfiak, akár nők. Ott, ahol ez az alapelv érvényesül, ott a társadalmi rend nincs veszedelemben. Veszedelemben a társadalmi rendet azok döntenek, akik állásukat születésnek, ranának, protekciónak, vagy a törtétes lelkiismeretlen eszközeinek köszönhetik. Egyenlő jogok és egyenlő versenyfeltételek mellett pedig minden hely a leginkább arravalónak jut. Ez az én elvem és ez nemcsak nem ellenkezik a nőknek mindenik főiskolai pályára odabocsátásával, hanem azt a szigorú kiválogatás lehetőségének fokozása érdekében meg is követeli. Az egyetemi nőhallgatók mozgalmának sok sikert kívánok.

Percekig zúgott a taps. *Apáthy* professzor ékes sorainak felolvasása után *Lóránd* Lenke ifjúsági elnök betérjesztette a határozati javaslatot, melynek értelmében a nagygyűlés megbízásából kérni fogják a közoktatásügyi minisztertől a jogi fakultás és a műegyetem megnyitását, valamint a tanulmányi korlátok megszüntetését. A javaslatot nagy lelkesedéssel elfogadták és a gyűlés a bátran állástfoglaló egyetemi professzorok éltetésével ért véget.

Tár

Hel

Idő

Sze

Hel